

Salomo bouwde zijn tempel niet uit de brokstukken van den tabernakel, en zoo ook dat vleesch en bloed, dat in het graf tot ontbinding overgaat, het Koninkrijk der hemelen niet beërven. En toch zijn tabernakel en tempel één, juist zooals de halm één is met de tarwekorrel, waaruit hij opschiet. Het is dezelfde grondtrek. Uit den tabernakel is de tempel voortgekomen. Maar aan den tabernakel was brood hout, wat gehouwen steen aan den tempel is, en aan den tempel was een met goud overtoogen zoldering voor wat vellen waren over den tabernakel. Niet iets anders, het is hetzelfde, maar toch anders, omdat het zooveel heerlijker is.

Denk maar hoe Johannes op Pathmos den Heiland zag. Nog altoos dezelfde die in de kribbe van Bethlehem geboren was, maar nu blinkende in majesteit, zijn oogen gelijk een vlamme vuurs, zijn hoofdhaar gelijk witte wol, zijn voeten gloeiende als blinkend koper, en zijn stem als een stemme veler wateren. Hetzelfde en toch een heel ander lichaam. Nu in glorie en luister. En het is aan dit zijn verheerlijkt lichaam, dat hij eens het lichaam uwer dooden zal gelijk maken; immers indien ze van de zijnen zijn, opgenomen in de kudde van den eenigen Herder.

Zoo hebt ge dus vasten grond onder de voeten.

Voor alles de hoofdvraag, of wie van u ging, ingelijfd was in het mystieke lichaam van Christus. Maar indien dit zoo was, dan ook de volle zekerheid, dat thans de tabernakel dezes aardse lichaams wel is gebroken, maar dat u lieve doode eens van God een veel heerlijker gestalte terugkrijgt. Voor dien broozen tabernakel een heerlijk tempel. Een nieuw en heerlijk lichaam, dat een tempel Gods in den Geest zal zijn. Een woonstede eeuwig in de hemelen. Een hemelsche en zuivere gestalte, altoos naar de grondtrekken en de grondindeeling van het lichaam dat hier onderging, maar dan aan geen verder meer onderwerpen. Zooals de apostel zegt: *een huis van God*.

Alleen, want dit weet ge ook, *zoo is het nu nog niet*.

Dat alles toet en beidt tot het Teeken, van den Zoon des menschen op de wolken zal gezien worden. Immers, dan eerst staan uwe dooden, en gij met hen, op.

Tot op dien doorlichten dag zijn dan uwe dooden wat de heilige apostel in 2 Cor. 5: 3 en 4 noemt „ontkleed“ of „naakt“; d. w. z. dat ze alleen in hun ziel, als geesten bestaan, en voor een tijd van alle uitwendige gedaante beroofd, het besit des lichaams derven.

Ze hebben hun tabernakel niet meer, en hun tempel hebben ze nog niet.

Just zooals ook de arke des Verbonds een tijdlang op Sion heeft gestaan, dat de tabernakel er niet meer was, en de tempel nog niet was gebouwd.

Iets wat zeer zeker vreemd klinkt voor de wijzen dezer eeuw, die u verteld hebben, dat *ziel en lichaam* onmogelijk twee zelfstandigheden kunnen zijn, maar een feit, dat in het minst niets raadselachtigs heeft voor wie weet, dat God in het Paradijs eerst Adams lichaam formeerde, en toen de ziel in dat lichaam inschiep.

Het is dan ook opmerkelijk, dat de latere wijsgeeren nu reeds weer tot soortgelijke voorstellen neigen. Herbert, de filosoof, die thans zoo grooten invloed oefent, predikt reeds iets, dat aan wat God ons openbaarde veel nader komt.

Doch wat ook de wijzen dezer eeuw peinen en zinnen, wij weten, dat er een God leeft die beide *lichaam en ziel* kan verderven in de hel, maar ook een God, die beide *lichaam en ziel* kan opnemen in zijn heerlijkheid.

Gelijk nu Gods engelen *altoos* zonder lichaam bestaan, zoo kunnen ook uwe dooden, omdat ze een ziel hebben, voor een tijd als geesten, zonder lichaam, verkeeren. Alleen met dit verschil, dat een engel zonder lichaam *niet* naakt en *niet* „ontkleed“ is, omdat hij hem geen lichaam heeft. Maar dat u lieve dooden daarentegen in dien afgescheiden geestelijken toestand, *wel* „naakt“ en *wel* „ontkleed“ zijn, omdat ze hun vergankelijk lichaam derven, en hun eeuwig lichaam nog niet van God ontvingen.

Ze zijn dus *zalig*.

Want aan alle zonde zijn ze afgestorven. Al hun tranen zijn gedroogd. Niets scheidt ze meer van de zalige gemeenschap van hun Heiland. En ze genieten de vreugde hunns Gods.

Alleen maar, ze zijn nog niet *verheerlijkt*. Vandaar dat het in de Openbaring heet, dat er gezagden zijn die roepen: „Hoe lang nog, o heilige en rechtvaardige Heerscher!“, en dat hun geseid werd, dat ze nog een weinig tijds wachten zouden.

Daarom ging niet alleen de *lijfde*, maar ook de *kepe* met hen over dood en graf de eeuwigheid in. Immers ook hun uitzicht en hun zalige verwachting blijft op den doorlichten dag gericht, als God Driecenis eens voor eeuwig over Satan en alle macht der duisternis triomfeeren zal, en niets meer de glorie van Christus, hun Koning, zal weerstaan.

Dan zullen ook zij „overkleed“ worden. Zij tegelijk met u, indien het ook u gegeven wordt, zalig in uw Heiland af te sterven. Zij zullen u en gij zult hen niet voortkomen. Maar het zal zijn in één oogenblik des tijds, met één klank van de bazuin, dat alle ziel, die in Jezus verzoend is, haar heerlijk lichaam zal ontvangen, om dan naar ziel en lichaam eeuwig Gode te leven.

KUYPER.

Amsterdam, 16 Sept. 1892.

KERKELIJK BEHEER.

Van hoog aanbelang is de vraag, die ook nu weer aan de orde komt, hoe de plaatselijke kerk haar beheer heeft te regelen.

Het wenschelijkst ware wel, dat geheel deze vraag niet behoefde op te komen, en dat men het, gelijk de eerste kerken in Colosse, Thessalonica en elders, zonder *kerkelijk beheer* deed.

Maar in onze toestanden is dit nu eenmaal ondoenlijk.

Men kan niet buiten vaste eigen gebouwen, waar de gemeente samenkomt. Dit gaat wel een tijdlang in grote steden, doordien men dan zalen huurt. Maar op den duur levert dit te veel bezwaar en ongezelligheid op, en in dorpen gaat dit ganschelijk niet, wij men daar zoo grote zalen niet verhuurt.

Ook gaat het op een dorp moeilijk een geschikte woning voor een Dienaar des Woords te vinden. In de meeste dorpen

is daar geen passend huis voor te huren. En steeds kan men dan op straat worden gezet.

Er moet dus ook een pastorie zijn. Dan is het maar zelden dat een predikant geheel van eigen middelen kan leven. Bijna altoos moet hij traktement hebben. En ook dat traktement eischt inzameling en uitbetaling.

Daarbij komen dan nog allerlei benoedigdigheden voor den eredienst, voor de bediening der Sacramenten, localiteit voor catechisatie en kerkeraad, wijkegebouwen en wat dies meer zij.

Kortom, reeds op elk dorp, maar vooral in grote steden neemt het beheer van allerlei kerkelijke fondsen, goederen en bezittingen een tamelijk breede plaats in het kerkelijk leven in.

Dit nu doet aanstonds de vraag rijzen: Van wie moet zulk een beheer uitgaan, en door wie moet het worden gevoerd? En hierop nu is in den loop der eeuwen in drielei voege geantwoord, t. w. door de Overheid, door een zelfstandige kerkvoogdij, of door de gewone regering der kerk.

Want wel ware hier met het oog op sommige Engelsche toestanden, nog het stelsel der *Trustee's* aan te te voegen, maar welbeschouwd zijn toch ook deze *Trustee's* een soort zelfstandige voogdij.

Het oudst'is de voering van het beheer door de gewone regering der kerk. Eerst later, toen de Overheid van Christelijke professie werd en de zorg voor de kerk geheel op zich nam, is vooral in landen, waar de burgerlijke en kerkelijke gemeente zoogoed als één was, de zorg voor dit beheer aan de Overheid gekomen. En het jongst van allen is het stelsel dat men bij beheer noemt, en waarbij door de leden der gemeente een college in het leven wordt geroepen, dat door coöptatie of telkens vernieuwde keuze zich voortplant, en alzoo zelfstandig naast den kerkeraad staat.

Allerlei tusscheenvormen en gemengde vormen van beheer laten we daarbij rusten, omdat ze slechts wijzigingen van deze drie grondvormen zijn. Zoo b.v. de heeren der heerlijkheden op menig dorp; zoo de gemengde colleges half uit den kerkeraad en half uit de gemeente; zoo de gemeente-commissiën, met recht van veto voor den kerkeraad. Dit alles toch schept geen nieuwe formatiën, maar wijziging of combineert slechts de genoemde grondformatiën, die noodzakelijk drie in aantal zijn moeten, daar er slechts drie mogelijkheden voor het beheer denkbaar zijn. Of dat de *gewone regering* der kerk optrede; of dat er in de kerk een *apart college* voor opsta; of eindelijk dat een *macht buiten de kerk* de zaak in handen neme, en dan kan dit natuurlijk alleen de *Overheid* zijn.

Tusschen deze drie nu aarzelen we geen oogenblik. Stellig moet het eerste stelsel gekozen.

Niet de Overheid moet het kerkelijk beheer voeren. Ook moet niet een zelfstandige macht tegenover den kerkeraad staan. Maar zij die de regering der kerk hebben, moeten ook de macht bezitten over het kerkelijk goed.

Zoo was het oorspronkelijk in de eerste Christelijke kerken. Zoo hebben onze vaders het te Wezel gewild. En zoo ook is het van meet af begrepen door de kerken die tot reformatie kwamen door de actiën van 1834 en 1886.

Voor het eerste punt kan men dit nalezen in het 4e boek van Calvijn's Institutie. Wat aangaat het tweede punt bepaalde men te Wezel in 1568 (zie Ed. Rutgers p. 26) in art. 12 v.v., dat er behalve de gewone diakenen nog diakenen voor het beheer zouden benoemd worden, en dat het in grotere gemeenten wenschelijk zou zijn het beheer zelf in handen te geven van andere personen, natuurlijk altoos onder opzicht van den kerkeraad. Ook opperde men het denkbeeld om een kerkelijken quaestor aan te stellen, met rekenplichtig aan den kerkeraad. In geen geval echter mochten de leerende of regerende onderlingen met het beheer worden lastig gevallen, „als geheel vreemd aan hun ambt“ (ab eorum munere penitus aliena).

En wat eindelijk de actiën van 1834 en 1886 betreft, zoo is bekend, dat in tal van kerkformatiën gesproken uit de actie van 1834, de kerkeraad zelf beheert; terwijl de kerken die sinds 1886 tot reformatie kwamen, ietgeleijks aan den kerkeraad alle beschikking in deze overlieten of opdroegen. Want wel zijn er toen „kerkelijke kassen“ geformeerd, maar deze „kerkelijke kassen“ waren zonder de handeling van den kerkeraad volkomen machteloos. Het was de kerkeraad die besliste, of men van den dienst; dezer kassen gebruik zou maken; de kerkeraad die voor haar collecteerde; de kerkeraad die haar optreden mogelijk maakte; en de kerkeraad die het vereenigingsleven harer leden in zijn hand hield.

Verskil in dit opzicht is dus niet wel denkbaar onder ons. Eenparig zal men tegen Overheidsbemoeiing zijn, eenparig tegen een zelfstandige kerkvoogdij, en eenparig voor beheer van het kerkelijk goed onder de auspiciën van den kerkeraad.

Ook tegen een zelfstandige kerkvoogdij; want wel moest, en moet nog in het Collegiaal Genootschap, met hand en tand voor Vrij Beheer gestreden, overmits anders het Synodale opperbestuur alle vrijheid kortweg smoorde; maar zoodra, door handhaving van het Gereformeerde kerkrecht, en de erkenning van de autonomie der plaatselijke kerken *dit* gevaar is opgeheven, is het zaak evenzo te waken tegen het andere gevaar, dat er zich namelijk in een zelfstandige kerkvoogdij een financiële macht tegenover den kerkeraad verheft, die de kerk in ongeestelijke paden zou leiden.

In zulk een kerkvoogdij toch hoos men steeds, en kiest men nog, uit den aard der zaak, meest mannen van het geld, en mannen van het geld, reeds de Heiland wees

er op, zijn in den regel nu juist niet de eersten, om in te gaan in het Koninkrijk der hemelen.

Moet dus ook het beheer onder den kerkeraad staan, dan volgt hier echter nog in het minst niet uit, dat de kerkeraad zelf dit beheer moet voeren.

Eer het tegendeel. Reeds te Wezel is het uitgesproken, dat althans Predikanten en Ouderlingen een ambt bekleeden, waaruit het beheer geenszins volgt, en waaraan zaken van beheer zelfs geheel vreemd zijn.

Alleen bij de Diakenen zou nog sprake kunnen zijn van een voeren van het beheer, mits het dan aparte Diakenen zijn. Maar toch ware ook dit alleen toe te laten bij gebrek aan personeel. En waar het slechts even kan, zal de kerkeraad altoos goed doen, een of meer personen aan te wijzen, hetzij uit zijn midden, hetzij daar buiten, die, niet krachtens hun ambt, maar krachtens mandaat van den kerkeraad, het beheer onder zijn instructie, toezicht en recht van opnemend der rekening voeren.

Zoo wordt de eenheid van het kerkelijk regiment niet verbroken, en toch in het ambt niets ingelegd, wat buiten het ambt vallen moet. Zoo kunnen de aldus aangezeenen nooit een macht tegenover den kerkeraad worden. En ook, zoo blijft er steeds een nauw en levend verband bestaan tusschen den kerkeraad en hen die het beheer voeren.

Is dat alzo de toestand, waarop we aan hebben te sturen, toch stelle niemand den eisch, dat deze toestand als met een tooverslag in het leven worde geroepen.

Wie dat beoogt stuit op verzet, kwetst gevoeligheden en kwekt verdeeldheid.

Er zij geleidelijke overgang. Er worde tijd genomen. Er zij niet al te sterke drang naar eenvormigheid, daar er toch zeer kleine gemeenten zijn, die een andere inrichting eischen, en ook zeer groote gemeenten, die meer controle noodzakelijk maken.

Ook houde men wel in het oog, dat wie aan het goed raakt, met den burgerstaat te doen krijgt, en dus te letten heeft op de mindere of meerdere rechtszekerheid van het goed.

En eindelijk moet ook met derden gerekend, tegenover wie men bedingen en verbintenissen heeft aangegaan.

Veel oponthoud kan dus noodzakelijk zijn, en zal van achteren niemand berouwen. In nieuwe toestanden moet men ingroeien.

Hoofdzak is maar, dat het *beginnel* vaststa, en vaststa het daaruit afgeleide gevolg.

En dan dunkt ons, mogen we ons vleien, dat hierover geen verschil zal rijzen.

Datgene waarop allen aansturen is: Een beheer van den kerkeraad uitgaande, maar, onder de auspiciën van den kerkeraad, door eigen mandatarissen gevoerd.

COLLEGE-LOOPEN AAN ONGELOOVIJGE UNIVERSITEITEN.

Gelijk te verwachten was is door Professor Lohman het college-loopen aan ongelooijge universiteiten verdedigd met talent en met volledigheid van bewijsvoering.

Ziehier dan wat er z. i. voor is.

Ten eerste is de hoofdzak aan de Universiteit, niet het inpompen van zekere doelen geleerdheid, maar het *opvoeden* van den jongeling tot man. Hij beriep zich hierbij op Engeland, waar, zoo in Cambridge als te Oxford, de jonge studenten onder de leiding van een Tutor komen, die hun studie regelt en steunt en veel met hen omgaat. Indien nu, zoo oordeelde Professor Lohman, de Vrije Universiteit aan onze aanstaande Juristen een levenskrifft biedt, die hun hart verwarmt, geestdrift in hen ontsteekt en hen houdt bij de Christelijke aansluiting, dan beantwoordt ze reeds hiermee aan een zeer hoog doel, en hindert het niets hoegenaamd, of ze enkele colleges hooren van hoogleraren, die andere beginselen zijn toegedaan.

Ten tweede, een student moet wetenschappelijk worden opgeleid. Hiertoe is het noodig, dat hij ook den tegenstander hoort. Dit nu kan niet beter geschieden dan door enkele uitnemende hoogleraren ook aan andere universiteiten te volgen.

En zoo hij slechts vast in zijn schoenen staat, zal hem dit niet schokken, maar in zijn overtuiging bevestigen.

En ten derde, de juridische colleges dragen in den regel geen principieel karakter. Er wordt op deze colleges niet dan bij uitzondering op de diepere levensbeginselen teruggegaan. Meestal bestaan ze in het practisch leeren kennen en historisch toelichten, nu en dan met critiek, van de in ons land geldende wetgeving, ook onder vergelijking met wat elders als recht geldt. Zulke onderwerpen nu, op zulk een wijze behandeld, kan men zeer wel ook door ongelooijge hoogleraren hooren bespreken, zonder dat men in zijn geloof geschokt wordt.

Meest toch gaat op de juridische colleges het buiten alle geloofsquaestien om.

Naar ons beste geheugen waren dit in hoofdzak de drie argumenten, waarmee Prof. Lohman zijn stelling verdedigde. Beginnen we dan met elk deze drie ter toetse te brengen.

Wat nu het eerste aangaat, is het ons uit het hart gegrepen, dat het leven aan de universiteit geen inpompen van een doels geleerdheid moet brengen, maar opvoeding van den jongeling tot man; en hebben ook wij eerbied voor het Engelsche stelsel, dat veel meer dan het onze, hierop gericht is.

Al aanstonds echter zij hierbij opgemerkt, dat zekere onderscheiding hierbij onmisbaar is. Voor die opvoeding doen namelijk twee factoren dienst, het *leven* en de *school*. Nu is de Vrije Universiteit volstrekt onmachtig om het Engelsche stelsel in te voeren, en om geheel het universitaire *leven* onder bepaalde leiding te stellen. In Oxford en

Cambridge is dit mogelijk, omdat deze stichtingen schatrijk zijn, en in den regel bezocht worden door zonen van zeer rijke ouders, die zich de weelde veroorloven kunnen van zulk een mentor- of tutorschap voor hun kind. Ten onzent daarentegen is dit volstrekt onmogelijk: 1°. omdat de privaet docenten op verre na niet te vinden zijn, die men daarvoor noodig zou hebben; 2°. omdat de Vrije Universiteit, welbezien, doodarm is; en 3°. omdat verreweg de meeste jongelieden ternaauwernood de middelen bezitten, om voor zich zelf te zorgen, laat staan een tutor te betalen. Voor het *leven* kan onze Vrije Universiteit dus niets anders geven, dan de isolering van de ongelooijge elementen; het verkeer met jonge mannen uit Christelijke kringen; den omgang met enkele Christelijke families; en voorts een altoos zeer beperkt verkeer met de hoogleraren, en de tocht die van hen uitgaat. Het *Hospitium* geeft iets meer, maar dit baat slechts enkelen, en niet in de eerste plaats de juristen.

De Universiteit moet dus wel, voor wat de opvoeding betreft, in hoofdzak haar kracht zoeken in de school, en er naar streven, om de jonge mannen op te klaren tot een bewustzijn, waarin éénheid, helderheid en de veerkracht van het beginsel werkt. Van buiten leeren, toelichten van bepalingen enz, kan hier niet volstaan. Ze moeten, wat het formeele bewustzijn betreft, leeren zien, denken en oordelen; en als inhoud moet in dat bewustzijn een levens- en een wereldbeschouwing komen, die bezield door haar hoogste opvatting, kracht geeft door haar principieel karakter en haar consequentie, en derwijs op het vak van eigen studie wordt toegepast, dat de jonge mannen weten waarvoor ze te strijden, en hoe ze ook door hun vak den Naam des Heeren te verheerlijken hebben.

Juist met het oog hierop is de Vrije Universiteit in het leven geroepen, en is door haar stichting afkeurende critiek uitgeoefend op dat andere stelsel, hetwelk er zijn kracht in zoekt, om naast, bij en alzo op de bestaande universiteiten te werken.

Ook de voorstanders van dit *aanvullings*-stelsel toch zagen wel de behoefte aan een Christelijke levensfeer in, en stichtten daarom Christelijke Tehuisen, maar ze hadden er geen oog voor, dat de opvoeding van een wetenschappelijk man ondenkbaar is zonder de ontwikkeling van een Christelijk bewustzijn, met speciale toepassing op zijn vak. Het beste Christelijk Tehuis gevoegd bij een ongelooijge onderwijs, kweekt dualisme, breekt de kracht van overtuiging en snijdt de wetenschap van den Christus af.

Al stellen ook wij dus het opvoedend element niet minder sterk dan Prof. Lohman op den voorgrond, we meenen er nadruk op te moeten leggen, dat opvoeding niet enkel het *leven*, maar ook, en aan de universiteit zelfs in de eerste plaats, het *bewustzijn* geldt. Elke heldere kop, elke man van overtuiging, moet een blik op het leven en op de wereld verkrijgen, die hem eenheid van beginsel en uit dat beginsel kracht tot handelen aanbrengt. Niet bij de manier van een *Toko* moet allerlei in zijn geest doorleiden, maar in zijn bewustzijn moet een organische samenhang bestaan en er moet een organische kracht in werken.

Dit nu bij onze jonge mannen te bereiken is het zwaarste van der professoren taak, en voor de juridische faculteit is dit nog aanmerkelijk moeilijker dan voor de theologische. Het komt er toch op aan, eerst onze Calvinistische levens- en wereldbeschouwing duidelijk voor zichzelf te hebben uitgewerkt, om als dan den studenten liefde en geestdrift hiervoor in te boezemen; en daarna de consequentiën van deze levens- en wereldbeschouwing principieel op zijn special vak, in *casu* op de rechtsgeleerdheid, toe te passen, en tot in de bijzonderheden die gevolgtrekkingen zoo duidelijk aan de juridische studenten aan te toonen, dat voor heel hun verder leven hun eigen vakstudie op intieme wijze met hun eigen levensbeginsel samenhangt.

Dan voert men op. Dan kweekt men mannen. En dan zal het levenslang dezen mannen aan geestdrift noch aan levensmoed ontbreken.

Maar juist hiermee strijdt het dan ook ten eenemale, dat ge hen tegelijkertijd op twee ladders naar boven zoudt laten klimmen.

Nu toch blijkt het, dat het opvoedend karakter der universiteit volstrekt niet alleen in den omgang en het samenleven moet liggen, maar hoofdzakelijk zelfs gezocht moet worden in de formeele vorming, die de hoogeschool aan hun geest geeft, en in de wereldbeschouwing, die, toepassing op hun eigen vak, in hun bewustzijn wordt opgenomen.

Het onderwijs gaat dus volstrekt niet buiten de opvoeding om, maar is er hoofdelement in; en diensvolgens kan het ook niet indifferent worden geacht, of gelijkzijdig andere geesten vormend op den geest onzer jongemannen inwerken, en, nog eer ze tot een zelfstandig inzicht kwamen, bloemen op gansch andere velden geplukt, in schoon boeket, aan hun bewondering worden aangeboden.

Ook onze jongemannen komen niet neutraal aan de universiteit, noch zijn neutraal van nature.

Levende te midden van een wereld, die de Calvinistische beginselen verfoeit en bespot, en leeft uit een Multatuli, een Goethe of Schopenhauer, hoort ook zij meer dan één teug gedronken uit den beker der bedwelmend, die in de wereld rondgaat.

Spot en smaad zijn voor menig jeugdig hart nog vreemde machten die hen afstuitend aandoen en die ze licht ontvluchten.

En ook voorzover ze nog niet tot bezield bekeerling, tot een bezielde keur voor hun Heiland, tot een principieel breken met de wereld zijn gekomen, roet zich veel

in hun eigen hart, dat een echo geeft op den klank der wereld.

Tegen die drie machten hebt ge dus te strijden, waar ge door uw onderwijs een hoogere levens- en wereldbeschouwing in het bewustzijn uwer studenten poogt in te dragen en er hun liefde voor poogt in te bezemen.

En in dit verband nu kan het niet anders dan schadelijk zijn, dat ge hen, in hun toestand van wording, laat uitgaan naar school, waar de geest der wereld zijn intellectuele triomfen viert.

Dat moet uw eigen werk afbreken; en de verwarring in den geest vernieuwen, waar juist principieel eenheid en klaarheid het doel was waarop ge afgingt.

Iets wat natuurlijk als regel is gezegd, zonder exceptiën uit te sluiten.

Altoos toch heeft men met een zeer eminent jong man en van zeer vaste overtuiging kunnen wagen, wat bij de overgrote meerderheid op geestelijke ontzenuwing en blussching van geestdrift uitloopt.

Ziehier de reden, waarom het eerste argument ons ongenoegzaam voorkomt.

De beide andere bespreken we een volgend maal.

ERELIJK?

Onder de bedenkingen door de heeren Van Lingen c. s. tegen de vereeniging ingebracht, keert ook telkens de aanklacht terug, dat er door sommigen omtrent den Kinderdop leerlingen gedreven worden, die tegen de Gereformeerde belijdenis ingaan.

Hiermee wordt, gelijk doorzicht is, geëdoeld op wat de *Herant* bij meer dan één gelegenheid over dit punt in het midden bracht.

Dat nu de door ons gegeven voorstelling een andere was, dan de voorstelling, waarin het thans levend geslacht was opgevoed, en dus ook een andere dan de voorstelling die dusver door de meeste predikers omhield was, wisten we; en dat om de eenvoudige reden dat we zelve jarenlang die verkeerde voorstelling hadden nagepraat.

Het heeft ons dan ook in het minst niet verwonderd, dat menigeen eerst vreemd opzag, toen hij las, wat wij neerschreven. Er heeft het ons sterk verwonderd, dat reeds zoo spoedig in tamelijk breeden kring de juistheid onzer voorstelling erkend werd.

Dit zeggen we natuurlijk niet met opzigt tot elk detailpunt van onze voorstelling; maar uitsluitend met het oog op de allesbeheerschende vraag, of de Doop bedoelt een regel te zetten op een genade, die men voor de toekomst als mogelijk afbidt, of wel op een genade, die men krachtens de verbondsgenade als aanwezig onderstelt.

Dat nu Dr. Van Lingen, Dr. Wisse en de heer Renkema desmettemin de dusver meest gangbare voorstelling bleven aankleven, duiden we hun natuurlijk niet euvel.

Overtuiging laat zich niet afdwingen. Maar één ding mogen ze niet doen.

Ze mogen het niet doen voorkomen, alsof wij de door ons gegeven voorstelling „uit onzen duim gezogen hadden“, en alsof hun voorstelling de geijkte Gereformeerde was.

Toen we aan dit onderwerp toe waren, hebben we met de stukken aangetoond, dat onze voorstelling ontleend was aan onze beste Gereformeerde theologen uit den tijd toen de geestelijke bloei onzer Gereformeerde kerken het hoogst stond. En later hebben we het aantal van deze getuigenissen in het vlugschrift: *Calvinisme en Revisie* nog vermeerderd.

Hier is dus een quaestie van *persoonlijke eerlijkheid* in het spel. En overmits we deze drie broederen nog altoos houden voor mannen, die op de erkenning van hun persoonlijke *eerlijkheid* prijs stellen, en die hierop o. i. het volle recht hebben, mag van hen gevergd, dat ze ook op dit punt hun goeden naam ophouden, en niet langer voortvaren met een bedrijf, dat, gelijk ieder zal toestemmen, hun eigen eere zou te na komen.

OVERBODIG.

Een broeder uit Rochester, in Amerika, zendt ons een breed epistel met verzoek om opening, waarin hij opkomt tegen een verkeerde uitlegging van 2 Cor. 3: 6, Filipp. 2: 12 en 1 Joh. 1: 7.

Gul gezegd achten we dit overbodig en onraadzaam.

Want wel is de uitlegging die hij geeft in hoofdzak, goed, en die hij bestrijdt verkeerd; maar er is geen de minste reden, om dit aan de lezers van de *Herant* mede te deelen.

Onze lezers toch hebben allen hun Statenbijbel met kantteekeningen, en in die kantteekeningen zien ze in hoofdzak geheel hetzelfde wat deze broeder hun thans zou voorleggen.

Waar toch zouden we met onze beperkte plaatsruimte heen, als we in breeden stijl, allerlei aanwijzingen opnamen over teksten, die wel eens verkeerd zijn uitgelegd.

Maar bovendien, als het nu of dan noodzakelijk is, op zulke verkeerde uitleggingen te wijzen, dan dient dit grondig te geschieden, met goede uitleggende bewijsgronden, en hiervoor nu is meer kennis van allerlei wetenschap noodig, dan aan een niet gestudeerde dienste staet.

Niet dus omdat we het niet met hem eens zijn, maar om geen antecedenenten te stellen; omdat liet voor onze lezers onnodig is; en overmits, zoo het noodig ware, de bewijsvoering grondiger moest wezen, achten we het voldoen aan zijn verzoek minder geraden.

Toch verblijden we ons hartelijk over dit teken van leven in Amerika. Laat er onze Statenbijbel maar weer in eere komen,

en heel v

sching zal

D

Dr. B.

nodalen te

professie

den titel:

's-Gravenh

Met wat

deze studi

ze opnieuw

voor de k

formeerde

haar vere

kerkverban

Al is toe

dus leven

eenemake

die met

heeft hij a

voor zich

niet verva

critiek op

aan de G

rijnds toe

En terw

erkennen

(traditie

hem gaar

in de hist

Synode he

zorge saan

en in zijn

heeft gele

om te ver

meerden e

leden is.

Deze so

onzen kri

steun in d

bied tegen

Ook der

grip de p

formeerde

rich onge